

Numărul costă 50 bani.

ANUL IX

ARAD, Mercuri 29 Septembrie 1920.

ABONAMENTUL:

Pe un an 70 Lei = 140 Cor.
Jum. an 36 Lei = 72 Cor.
Trei luni 18 Lei = 36 Cor.
Prețul unui număr e de
25 bani sau 50 fl.
Telefon p. oraș și in-
terurban Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Strada Românilor Nr. 1/A
INSERTIUNILE
se primesc în administrație
și se taxează după tarife.
MANUSCRIPLELE NU SE
INAPOIAZĂ.

Partide noi.

Inițierea sau proiectele pentru inițierea unui nou partid politic sunt menite să stârnească numeroase și legitime comentarii și să dea naștere la o serioasă examinare, din partea opiniei publice și din aceea a presei relativ la directivele și programul organizațiilor în pregătire.

În principiu, nevoile și interesele sociale, naționale și politice, admit să se inițieze cât mai multe partide și organizații de partid, plecând însă în acordarea acestei aprobări dela considerația că în expunerea de noi programe și păreri nu se urmărește altceva decât chestii de o superioară însemnătate.

Un partid nou are sau poate avea aceasta de caracteristic și de important că aduce cu el vederi noi de natură să proiecteze lumină în chestiile de interes general, completând fondul de convingeri existente și contribuind într-o măsură apreciabilă la largirea concepțiilor politice.

Un partid nou este menit să aibă, în viața unui stat, rolul unei contragreutăți care să compenseze lipsurile și să asigure echilibrul general. Din punctul acesta de vedere noile partide sunt destinate, să lărgească limitele vieții de stat și prin introducerea de noi orientări să servească drept termen de comparație și de puternic stimulent al valorilor și energiilor naționale.

Când zici partid, zici tot de o dată principii, zici concepție socială și politică și înțelegi o colectivitate de oameni, cu șefi, teoreticieni, și conducători, lucrând în același înțeles după aceleași norme și în virtutea unor convingeri identice.

Înapoia acestora se admite în același timp că stă o masă compactă de oameni reuniți în vederea aceluiași scop, gata să se supună unei discipline intelectuale și neurmărind altă țintă decât să poată să asigure prin intervenția și puterea ei, mersul spre evoluțiune și progres.

Conform felului acesta de înțelegere trebuie să se admită că din sfortărea conștiință, inteligentă și cinstită trebuie să rezulte ceva folositor și bun, necesar societății și de multă vreme așteptat.

Un partid politic nou, trebuie să umplă un gol simțit, o lacună observată de mult și cunoscută în forma și înțelesul ei adevărat.

Toată această argumentație duce la concluzia că partidele politice noi sunt necesare, dar, bine înțeles cu o serie de restricțiuni și de condiții.

Mai înainte de toate este nevoie ca un partid politic să nu apară decât atunci când se va simți nevoie absolută de prezența lui.

În cazul când el se ivește prea curând sau prea târziu, el poate deveni dăunător și inutil. Pentru ca această idee a noastră să fie înțeleasă în sensul ei adevărat, vom spune că în baza unei logici interne și superioare, adevărate partide politice necesare unui stat, apar cu spontaneitatea cu care răsar florile din pă-

mânt — ieșind din însăși nevoia lucrurilor și chemate la viață de forța nervină a im-
jurărilor și prefacerilor sociale și politice.

Acestea sunt partidele durabile, menite să trăiască pentru că sunt pornite dintr-o idee împrăștiată în sânul maselor, simțită și împărțită cu intensitate de acestea și realizate mecanic prin consimțământul tutulor.

Felul acesta de partide sunt însă rare și ele se cunosc după tăria convingerilor ce au la bază și după seninătatea esenței principiilor lor. Organizațiile acestea politice reprezintă totdeauna o convingere și o idee mare, un sens moral și moral superior, și prin această ele nu pot fi niciodată în funcție de individualități politice mai mult sau mai puțin marcante, și nici în funcție de meschine interese personale.

Partidele noi cari nu știu ce doresc și ce vreau, partidele făcute din răzburări și din ambiții, din egoism și vanitate, fără normă și conducători, fără mase largi și conștiințe, partidele, în fine, ce nu sunt chemate la viață de o menire imperioasă; se pot asemăna variațiilor vegetale ieșite după ploae, și a cărora existență fugitivă, este o chestie de timp.

Sunt, în viața unui stat, partide bazate pe realități și pe nevoi sociale și naționale, după cum sunt și partide bazate numai pe slăbiciuni și pe defecte și clădite, prin urmare, pe nisip.

Acestea sunt cele mai numeroase.

Ele se cunosc după sfortările grăbite ce fac ca să iasă la lumină, după pretențiile lor ce urmăresc să facă totul fără a ști bine ce doresc și după pretenția exagerată că aduc în umbrele lor de păreri, binefacerile unui panoeu universal.

Bunul simț al poporului nostru pus de atâtea ori la încercare, în materie de partide politice, și-a asigurat din punctul acesta de vedere o experiență largă și edificatoare.

Opinia noastră publică privește cu calm sfortările ce se fac pentru formarea de noi partide și din modul cum ea știe să întâmpine apariția acestora, se înțelege lesne și viabilitatea sau lipsa de viabilitate ce caracterizează pe fie care din acele manifestări.

O luptă continuă și tragică rezultă pe urma acestei situații și în care de o parte se văd partidele politice noi ce ar dori să se nască fără să fie observate, iar de alta opiniunea noastră publică dreaptă și conștiință exercitând cenzura sa morală și controlul său social superior.

Deschiderea conferinței financiare internaționale.

Paris. — Conferința financiară internațională se va deschide Joi, la 30 Septembrie în Bruxelles și va dura 15 zile. Trezeci și patru de națiuni și-au trimis reprezentanții la această conferință, la care se va discuta chestiunea schimbului și a cursurilor de schimb din întreaga lume și chestiunea creditelor internaționale.

Situația internă.

Vorbim, bine înțeles, de situația guvernului. Nu de aceea a țării. Căci în cazul din urmă ar fi trebuit să ne folosim tot de cuvântul „criză”. Țara, de fapt, trece printr-o criză primejdioasă. Organismul ei e aproape de faliment. Finanțe ruinute, comunicația în plină debandadă, administrația curată anarhiei, aproape totul în descompunere...

Biata, nefericită țară se află în cea mai dureroasă criză.

Dar guvernul par că scapă. Cele două case (Schuller și Blank) au revenit la sentimente mai bune. Au început să simțescă primejdia comună, ce le amenință căutând să spe culeze fără perdea situațiunea politică a țării. Atacurile veninoase au fost deci sistate ori, mai bine zis, amânate pentru zile mai senine. Și ne putem mândri, că la această liniștire a apelor am contribuit și noi cu această musică a situației interne, în urma căreia federaliștii au simțit falsitatea situației, în care au ajuns prin prietenia lor cu d. Aristid.

Nu se mai insistă deci pentru colaborarea imediată. Chiar d. Tăslăuanu e lăsat în pace. Până iar a sechiat pe Orest și acesta, sigur că de situație, împovărat de o te-

teamă permisele. Lumea vede cu spaimă deprecieriarea leului, friguri ne iau privind urcarea fabuloasă a tuturor prețurilor, economiștii cer suspendarea importului în partea lui inutilă Toate's zadarnice. Orest să trăiescă, leul se scurge în streănătate pentru lucruri de nimic.

Dar dedesupturile sunt în fermentație. Noua grupare guvernamentală se cimentează cu precauțiune și multă rafinărie.

Concepția naționalistă — democratică, evoluată în una naționalistă — țărănistă-socială, se apropie de înțelegerea sociologică a urării tuturor națiunilor în marele organism al omenirii.

În numele acestei înțelegeri se face frăția de cruce cu capitalul internațional, se laudă cu efuziune dărnicia fără pereche a dlui Aristid și se ceartă studenții români, cari, cu toată evoluarea sociologică a capriciosului maestru, ar vrea să rămână „naționalisti”. E lume nouă, oameni noi, „naționalismul” s'a învechit.

În chipul acesta se tăurește noul partid, care la toamnă are de gând să se supuiе suplucului de a primi guvernul țării. Șeful partidului ar fi d. Take Ionescu, în jurul cărui s'ar aduna înainte de toate averescanii răzvrățiți, apoi federația întregă excepționând pe d. dr. Lupu, care în lunile din urmă a crescut prea mare, decât să-l mai poată cuprinde federația.

Se spune, că d. dr. Iuliu Maniu nu ar putea să consimtă fără nici o rezervă la noua „constelațiune”. Dsa, fire blândă și îngăduitoare, nu face însă nici o opoziție hotărâtă, ci lasă frânte în grija dlui dr. A. Vaida, energia exuberantă a partidului național. Șefia acestui partid a trecut deci dela d. Maniu la d. Vaida. O telegramă de azi ne și anunță, că „d. Vaida Voevod însoțit de d. I. Maniu și d. N. Rădu-

INFORMAȚII.

canu a sosit la Cernduți în misiune politică".
Deci nu d. Maniu însoțit de d. Valda, ci d.
Vaida însoțit de d. Maniu. Sic transit gloria
mundi.

Repetăm însă cu adevărată veselie, că d.
O. Tăslăuanu rămâne.

Marele proces de tradare din Cluj.

Seria proceselor, intentate în cauze de înal-
tă tradare și de complot contra elementelor tur-
bulente maghiare din Ardeal, încă nu s'a termi-
nat. Sentința, în procesul complotiștilor din Ti-
mișoara, nimicită pe motivul unei ușoare abateri
dela regulile de pură formalitate, ține încă în-
ordată atenția opiniei publice din Ardeal, în
momentul când telegrama ne aduce știrea despre
deschiderea debaterilor publice, în fața Curții
Martiiale a Corpului VI. de armată din Cluj, în
procesul supușilor ardeleni, foști ofițeri în ar-
mata maghiară și vinovați de înaltă tradare și
complot contra siguranței statului român.

Inculpații principali sunt fostul general ungur
Ioan Flohr și colonelul Kratochwill.

Curtea Martială este prezidată de d. general
Hanzu. Membrii superiori ai Curții Martiale
sunt dnii coloneli Miron Nicolescu, Bacaloglu și
Corbea. D. locotenent Miclea și d. sublocotenent
Haupt, ca grefieri. Comisarul regal pentru par-
tea pur juridică a procesului d. colonel Rădules-
cu, iar pentru chestiunea de fapt d. Major Magdu.

Apărarea o susțin dnii dr. Valeriu Roman,
dr. Ilie Cizmașiu, dr. Vasile Oprea, dr. Popescu,
și Angel Stefanescu.

Inculpații secundari sunt locotenentul săcui
Aranyos Aladár, căpitanii Boros Gyula și Zoltán
Karácsonyi, inginerul arhitect Thurzo Béla și
comerciantul Pechilla.

Ca martori în acest proces sunt citați, între
mulți alții și d. general Mărdărescu, d. Iuliu
Maniu, d. dr. Iuliu Hatieganu, d. Emil Isac etc.

Acuzații de crimă contra sigu-
ranței statului român, de contraveniențe la toate
dispozițiile prevăzute în articolele 53 și 58 din
c. p., prin aceea, că au comis crime în mod mai
mult sau mai puțin deghizat, în privința statului
român, punând la cale răscoale și greve și ali-
mentând servicii de spionaj în noile teritorii
române.

După cetirea și depunerea formulei de jură-
mânt, în limbile română și maghiară și după con-
statarea identității inculpaților, apărarea a in-
vocat două motive contradictorii procedurii le-
gal. Curtea Martială dovedind netemeinicia o-
biecțiunilor apărării, respinge obiecțiunile.

După începerea interogatorului acuzaților,
apărarea a cerut numirea unui alt interpret, care
posedă limba maghiară în mod mai desăvârșit
decât cel de față.

Curtea Martială admitând această cerere a
apărării, a suspendat, pentru doua zi continua-
rea sedintelor. Față de debaterile acestui pro-
ces incurcat și foarte grav, se dovedește un in-
teres excepțional al publicului, atât român și
maghiar.

Or, cât de vast este materialul crimelor co-
mise de vinovații acestui proces, credem că el
nu va fi prea mult tărgănat, de oarece cauzele
incriminate sunt temeinic studiate, iar contra
criminalilor figurează tot martori, cari au fost de
față la executarea barbarilor comise în special
de Kratochwill. Tinuta inculpaților este sfidă-
toare. — a presei maghiare expectativă.

DACA DOREȘTI SĂ CUMPERI MOBILE,
să nu-ți pară rău de cheltuețele unui drum până
la Târgul-Mureș și să vezi uriașele, splendide
aranjatele saloane de mobile alul " " " "

SZÉKELY ȘI RÉTI

Fabrică de mobile transilvăniană S. p. A.

— O telegramă oficială sosită Vineri din ge-
neral Daschlevici, a anunțat că dsa a avut a-
leasa onoare de a fi distins de M. S. Regele cu
„Steaua României” în gradul de ofițer.
Faptul a făcut o impresie excelentă în toate
cercurile civile și militare.

— Cronica noastră muzicală, relativ la
„EBREEA” va apare în numărul de mâine.

— Prefectul poliției d. Gritta, înapoiindu-se
alaltăieri seara dela București a reluat ieri con-
ducerea afacerilor poliției.

— Consiliul miniștrilor a fixat pentru retra-
gerea din circulație a rublelor cota de schimb,
retrăgând rublele Romanow al pari, iar cele
Lwow cu 50 bani rubla.

— În Ungaria un kgr. de zahăr costă 70 cor.
La noi 32 lei.

— Contra casei Morgan din Paris s'a comis
un atentat cu bombe. Palatul uriașei case finan-
ciere a fost distrus. Pagubele ating suma de un
milard de dolari. Sunt mai multe sute de vic-
time.

— Știre medicală. Dr. Carol Kurzer și-a început
consultațiunile medicale de dinți în strada Brătianu (Wei-
tzer János-u) nr. 2 Palatul M. norților.

— Presa engleză se ocupă în ultimul timp de ideea
unei conferințe a statelor balcanice, care s'ar ține
în toamna acestui an la București, și ar avea ca țintă
adevărata pacificare a Balcanului, și aplanarea pas-
nică a conflictului dintre Grecia și Bulgaria, care i-
răși a rămas fără deuseu la Marea egee.

— În comuna Isbănești din ținutul Reghinul-săseș,
a avut loc un incident între lucrătorii dela fabrica de
cherestea și jandarmii locali.

Lucrătorii voind să meargă cu un tren Decauville
și fiind oprii de jandarmi au atacat pe jandarmi, cari
au fost nevoiți să se apere cu armele.

Lucrătorii au tras și ei cu focuri de armă omorând
un jandarm, un lucrător deasemenea este mort și sunt
încă trei răniți.

S'a ordonat o anchetă pentru a se stabili vinovăția.

— Situația la Petrograd a devenit penibilă. din
cauza foametei, a scumpetei și a rechizițiilor ce le
face armata roșie. Femeile din Petrograd au organizat
o manifestație de stradă, cerând asanarea rețelor.
Detășamentele de trupe roșii au primit ordin să tragă
în manifestante. A doua zi mii de muncitori din ve-
chea capitală a Rusiei, luând armele, au baricadat stră-
zile orașului, și au declarat război armatei.

Luptele au continuat cu înverșunare timp de două
zile.

După ultimele informații, regimente roșii s'au aso-
ciat revoluțiilor. Nu se știe încă dacă revolta a fost
reprimată.

Pe de altă parte, se anunță din Viburg că violente
incendii s'au deslășuit în împrejurimile Petrogradului
și că o deasă perdea de fum se ridică din acele părți.
Toată regiunea între frontieră și Vibrog e atât de plină
de fum, încât sunt momente în care nu se vede soa-
rele. Aerul e aproape irrespirabil.

Refugiații afirmă că în jurul Petrogradului un i-
mens incendiu a cuprins pădurile. Capitala e încercuită
de flăcări.

— Ministerul de război direcția școlii militare a-
duce la cunoștința celor interesați că prin înființarea
de clase divizionare, sunt la liceele militare următo-
arele locuri vacante pentru cl. VII: Liceul militar M-rea
Dealu 50; liceul militar Iași 50; liceul militar Craiova
50; liceul militar Tg.-Mureș 150; liceul militar Chiș-
inău 100. Ocuparea lor se face fără examen de către
elevii absolvenți a 6 clase liceale.

Doritorii vor înainta direcției liceului în care do-
resc să fie primiți cererea însoțită de o adeverință
dela liceul civil unde urmează, prin care să se con-
state că au promovat cl. V și VI precum și mediile
generale ale acestor două clase.

Cererile trebuiesc primite la direcțiunea fiecărui
liceu, până la 15 Oct. crt.

Candidații să nu aibe vârsta mai mare de 20 ani
împliniți la 1 August 1920.

Candidații cari vor fi declarați admiși vor fi bur-
sieri și scutiți de orice taxă, — vor face însă un an-
gajament scris prin care se obligă ca după terminarea
liceului militar să intre în una din școlile pregătitoare
de ofițeri activi.

— Leul nostru a fost cotelat la Paris cu 28.50.
La Budapesta cu 680.00.

— Consiliul miniștrilor, prin jurnalul semnat
la 27 Septembrie a hotărât unificarea salariilor
magistraților din noile ținuturi, prin extinde-
rea cotelor din vechiul regat.

— În sedința comisiei de igienă a județului, ținută
ieri dimineața aceasta s'a constituit conform dispozi-
țiilor mai noi. În urma acestor dispoziții comisia
se compune în viitor numai din medici. În cazul când
chestiunile care are să le rezolve aceasta comisie re-
clamă și ascultarea părerilor experților, ea se între-
gește cu 5 farmaciști, 2 veterinari, juriconsultul, re-
vizorul școlar și șeful ingineriei de stat din județ.

Tot în sedința de ieri s'a făcut de către medicii
cari au depus jurământul, declarațiile pentru publicarea
lor în „Monitorul Oficial” spre a câștiga dreptul de
practică în întreg teritoriul țării.

— Căfiele de frizeri după ce au stat timp de o
lună în grevă au reluat ieri lucrul. Luni s'a încheiat
între ei și proprietarii de barbieri un acord, în sen-
zul căruia căfiele vor primi o retribuție săptămânală
de 200—250 lei. În ce privește timpul de lucru s'a că-
zut de acord ca Duminica barberiile să închidă dimi-
neața la orele 10, iar pentru aceasta căfiele vor lucra
Sâmbătă până la orele 8 seara.

În urma acestei urcări cu 40 procente a retribu-
țiilor căfielelor, proprietarii de barbieri au urcat cu în-
cepere de ieri taxele în atelierele lor cu 50 procente.
Astfel un ras și frizat pentru care se plătea până a-
cum 2 lei, costă acum 3 lei. În aceiași proporție au
fost urcate și taxele pentru celelalte servicii. Vom dis-
cuta, mâine într'un articol, modul cum s'a rezolvat a-
ceste două chestiuni.

Funcționarii dela fabrici în grevă.

Funcționarii dela fabricile Marta, Weitzer,
Industria de fer, Uzinele comunale, Uzinele ele-
ctrice au părăsit Luni birourile, declarând gre-
va, pe motivul că directorii de fabrici nu le îm-
plinesc cererile ce le-au înaintat pentru retribu-
țiile lor.

Reprezentanții funcționarilor în grevă s'au
prezentat ieri dlui prefect dr. Crișan, cerându-i
intervenția. D. prefect a promis funcționarilor
că va lua contact cu directorii fabricilor în a-
cest scop, indemnându-i însă și până atunci a
relua lucrul.

Directorii de fabrici, s'au prezentat la d.
primar dr. Robu anunțându-i greva funcționa-
rilor și rugându-l să înceapă tratative pentru a-
planare. Directorii fabricilor au declarat că sunt
gata a acceda oricare corespunzătoare a retribu-
țiilor funcționarilor.

De acord cu dl. prefect, d. primar a chemat
pentru azi la orele 11 pe reprezentanții funcțio-
narilor și directorii fabricilor pentru inițierea
tratativelor.

Funcționarii dela fabrici cer urcarea retribu-
țiilor lor cu 120 procente, reducerea timpu-
lui de lucru dela 8 la 6 ore și jumătate și îm-
plinirea acestor pretențiuni cu retroactivitate
dela 1 Iulie.

Afară de aceasta funcționarii au mai adau-
gat un punct la cererea lor, în sensul căruia în
viitor acceptarea și concedierea funcționarilor
să se facă numai cu aprobarea bărbatilor de
încredere.

Raporturile dintre România și Ungaria.

Duminică la orele 10 și jumătate a. m., la aerodro-
mul Pipera în urma unui accident de avion, căpitanul
aviator Drossu, a murit pe loc.

Căpitanul Drossu, fiul dlui colonel Drossu, dela
palat, s'a îmbarcat pe un aparat de vânătoare, „Spad”
pentru a merge la Galați, spre a remite o corepondență
urgentă, dlui general Stratulescu comandantul corpu-
lui III.

Abia se ridică la 50 metri dela pământ, când o
pană la motor i-a făcut zborul imposibil.

Aparatul s'a prăbușit, cu zburător, care și-a găsit
moartea pe loc.

Au sosit la fața locului dnii colonel Rujinski di-
rectorul superior al aviației și locot.-col. Popovici
Andrei, subdirectorul aviației pentru a ancheta cazul.
Rezultatul anchetei va fi supus la cunoștința dlui
general Răscanu, ministru de război, care a fost în-
științat cel dintâiu de acest accident.

Cronica muzicală.

„Bohema“ de Puccini, cu trupa teatrului oraşenesc

de d. Alex. Anestin.

Partitura aceasta a lui Puccini, vioasă, mobilă, sprintenă, scapărătoare de strălucire și de vervă muzicală și orchestrată cu o culoare de o simțire artistică de un rafinament superior, îmbracă întocmai ca și o haină admirabilă epoca de o mișcătoare duioasă prinsă în cadrul lucrării lui Murger, cu adorabilele ei devotamente, cu lipsa de preocupare în ceea ce privea realitatea și în care sînueta grațioasă a lui Mimi și a Muzettei aduce ceva din emoția pastelurilor decolorate de vreme și din farmecul parfumelor ce au trecut.

Fragilă și interesantă în fina-i dantelare muzicală, complex de armonii și de momente muzicale artistice unite între ele printr-o puternică inspirație estetică, Bohema lui Puccini, ca și Falstaff a lui Verdi, ca și Bărbierul lui Mozart, ca și Don Pasquale a lui Donizetti, are aceasta de caracteristică că își pierde grația și valoarea-i muzicală, având aerul că se prăbușește în trivial și în comun, ori de câte ori lipsește atmosfera necesară și ori de câte ori interpretarea nu este, mai ales, ca individualități și ca orcheștră, la nivelul geniului compozitorului italian.

Alte opere de o realizare mai puțin fină, pot fi așteptate ori când fără emoție cu privire la interpretare. Ele vor avea părți bune și părți rele, neajunsuri ca și calități, lipsuri ce se vor completa prin izbucniri și momente doveditoare de simț de artă și talent.

Nu tot același lucru se întâmplă însă cu Bohema și cu celelalte ale ei surori spirituale, așteptate la fiecare nouă a lor interpretare, cu duioșie și emoție, deoarece îți fac impresia că prin însăși delicatetea structurii lor, trăiesc într-o veșnică stare de pericol, pe marginea unei prăpastii, gata să plutească la înălțimi superioare, sau să se acopere de tristețe și ridicol.

Spre marea noastră satisfacție, emoția ce am încercat la reprezentarea de Sămbătă trecută a teatrului oraşenesc, a fost de-o scurtă durată și urmată chiar de momente de o reală satisfacție, față de greutatea ce trebuiau a fi învinse.

Printr-o sfortare generoasă și comună, mica trupă a teatrului oraşenesc, a găsit, tactul, avântul și sobrietatea scenică și muzicală pentru a păstra partițiunii, putința unei interpretări merituose, căreia nu i-am fi dorit decât mai multă viață în ansambluri, mai multă căldură și entuziasm în scenele ce reflectă însuși sufletul eroilor și eroinelor cărții lui Henry Murger.

Au fost de sigur lipsuri de detalii, târăgăneli în replicile ce trebuiesc aruncate ca o ploaie de săgeți, voalări și incetineli în fixarea caracterelor, dar trebuie să recunoaștem că multe din aceste neajunsuri, sunt nu de competența unui regisor, oricât de iscusit, cât de posibilitatea, acordată numai teatrelor cu mijloace infinite, de a se crea figurații, și a se găsi efecte de un ordin colectiv.

În ceea ce privește modul de interpretare al rolurilor mai de seamă, ținând seamă de toate greutatea ridicată de complexiunea partiturii, nu ne putem exprima în general, decât în mod aprobativ.

Tenorul leger, Okzay, în partea lui Roudolfe, a cântat cu expresivitate și pricepere și cu nuanțări artistice distinse ce ne dau cele mai frumoase nădejdi în viitor, făcându-ne să trecem cu ușurință peste ezitățile ce era fatal să le încerce în „Che gelida manina”, o bucată de pretenție, recunoscută ca o piatră de încercare a marilor tenori.

Dna Varady, a căreia voce e făcută mai mult pentru partițiunile dramatice, a cântat cu emoție rolul lui Mimi și cu acea flexibilitate în registre, caracteristică interpretărilor cu variații și largă experiență a cântecului și a scenei.

Restul ansamblului, în frunte cu meritosul artist budapestan d. Kalman Oscar, a adăugat interpretării o sfortare conștiințioasă și artistică.

În rolul Muzettei, a apărut dna Mici Horvath, încântătoare artistă a Teatrului oraşenesc,

și care în domeniul frivol al operetei, aduce o gamă bogată de atitudini aristocratice și expresive, de emoții și de candori ce înalță genul și voalează cu delicatete dansurile, gesturile riscate și echivocurile de situație, cerute operetei de publicul modern, în materie de artă atât de puțin pretentios.

Muzetta lui Puccini și Murger, nestatornică și grațioasă, cochetă și subjugătoare, bună în fundul sufletului, dar frivolă ca și amorurile ei, a trecut printre actele reprezentății de Sămbătă, fină, ironică și mișcătoare, în cadrul unei strălucite risipe de lux și toalete, grație vocii și jocului unei artiste, care pe scena aceasta, ca și pe oricare altă scenă oricât de pretentioasă, duce aplauzele și admirațiunea unanimă în culele toaletei ei.

Facem cu plăcere aceea ce nu am avut încă răgazul să facem până acum, aducând un merit elogiu, modului științific, artistic și deosebit de muzical în care d. Szanto, remarcabilul maestru concertator al companiei, înțelege să dirigeze reprezentațiunile de operă, respectând fiecareia din ele, în genuri oricât de deosebite, structura lor internă muzicală și înțelesul lor profund.

Sub aparențe modeste, d. Szanto, e un muzicant distins, cu mare experiență a conducerii cu cunoaștere remarcabilă a partițiilor și care — calitate inerentă adevăraților maestri — cu gestul, cu privirea, cu bagheta, sub o imobilitate aparentă — știe să stăpânească și să îndrumeze, cor, orcheștră și soliști.

Operele reprezintă mentalități, tehnici, inspirații naționale deosebite și știința de a evolua cu artă prin diversitatea de mijloace ce le însușește; a-le ghici sufletul și ritmul lor interior, este deci a primi însăși arta de a da viață muzicii, asigurându-i efectele, meritele și gloria strălucirii ei.

Desființarea prețurilor maxime.

Comisia de maximare a prețurilor din oraș și-a suspendat activitatea.

Ieri a sosit la Arad ordonanța referitoare la desființarea prețurilor maxime, a cărei apariție am anunțat-o acum câteva zile și pe care o publicăm acum în întregime mai jos.

Această desființare a prețurilor menține în același timp în vigoare ordonanța dela 2 Sept., dată de secretariatul general din Cluj, al ministerului de interne, cu ocazia retragerii coroanelor și prin care se ordonă traducerea prețurilor de coroane în lei pe baza relațiunii de 1 leu:3.50 cor. Această calculare a prețurilor în lei privește mărfurile cumpărate de negustori până la data scoaterii din circulație a coroanelor.

Prețul mărfurilor cumpărate după această dată, le fixează negustorii în baza facturilor de cumpărare, calculând în plus numai câștigul admis de 30 procente.

Ordonanța de desființare a prețurilor maxime e următoarea:
Nr. 310/390—1920.

ORDONANȚĂ.

Noi Constantin Bucsan, secretar general al ministerului de interne și dr. Ioan Evian, secretar general al ministerului de industrie și comerț având în vedere situația creată pe piețele comerciale din Ardeal și Banat prin introducerea prețurilor maxime în urma retragerii coroanelor din circulație, care produce perturbațiuni în procesul de producție și de circulație a mărfurilor precum și în raporturile economice dintre producători și consumatori, perturbațiuni inerente perioadei de tranziție, până la stabilirea și nivelarea prețurilor în întregă țară.

Ordonăm:

Art. I. Până la nouă dispozițiuni cu începere dela 22 Sept. 1920 se desființează în întreg Ardealul și Banatul toate prețurile maxime fixate de oricare autoritate (afară de cele fixate de guvernul central d. ex. bere, petrol, etc.).

Art. II. Dispozițiunile ordonanței nr. 290—370 din 2 Septembrie 1920 a secretariatului general al ministerului internelor din Cluj, publicată în „Gazeta Oficială” nr. 26 din 4 Septembrie 1920 sunt și rămân în vigoare.

Art. III. Toți producătorii indigeni și comercianții vor calcula la fixarea prețurilor beneficiii admise peste costul de producție de legile și ordonanțele în vigoare cu privire la vânzarea produselor agricole, industriale și comerciale.

Art. IV. Toate încercările de speculă și acupara e a acestor produse vor fi urmărite cu deosebită rigoare

de organele administrative și polițienesti și vor fi pedepsite cu maximum pedepselor prevăzute de dispozițiunile legilor și ordonanțelor contra speculei.

Art. V. Toate autoritățile administrative și polițienesti vor veghea la respectarea și aplicarea acestei ordonanțe.

Data azi, 21 Septembrie 1920.

Dr. Constantin Bucsan, secretar general.

Dr. Ion N. Evian, secretar general.

Această ordonanță a intrat în vigoare în orașul Arad cu data de ieri, iar în județ va intra cu data publicării ei de către primăria plaselor.

Primăria orașului în sensul ordonanței a suspendat ieri orice activitate a comisiei de maximare a prețurilor, până la alte dispoziții.

Telegrame

Serbătorirea d-lui Millerand, noul președinte al Franței.

Dimisia guvernului. D. Georges Leygues noul primministru.

Paris. — Președintele adunării naționale, d. Bourgois, după ce a declarat pe d. Millerand ales ca președinte al marelui republicii franceze, pe termen de 7 ani, a rostit o cuvântare despre îndatoririle președintelui republicii. D. Capitoux, ministrul justiției a prezentat apoi noului președinte demisia întregului guvern.

Toată presa franceză consacră articole măgulitoare la adresa noului președinte.

Paris. — D. Millerand a însărcinat pe d. Georges Leygues, fostul ministru al marinei, în guvernul precedent, cu formarea noului cabinet. Primministru Lygues reține portofoliul externelor. Din noul guvern fac parte toți membrii cabinetului Millerand.

Eri s'a cetit în ambele camere mesajul președintelui. Corpurile legislative franceze au luat vacanță, până la 8 Noembrie 1920.

Reluarea relațiilor economice cu Ungaria.

București. — Consulul comercial al Ungariei din Belgrad, d. Szillágyi a sosit la București, pentru prepararea terenului de reluare a relațiilor economice între România și Ungaria.

D. ministru Deschner la Paris.

București. — Ministrul plenipotențiar al Franței la București, d. Deschner a plecat pentru trei săptămâni la Paris. Călătoria ministrului Franței, este în legătură cu chestiunile externe ale României.

Unificarea serviciului postal.

București. — Lucrările pentru unificarea serviciilor postale din Ardeal cu vechiul regat s'au terminat. Cu sfârșitul acestei săptămâni poșta din Ardeal, va începe a funcționa exclusiv sub ordinele direcțiunii generale din București.

Petrolul admis la export.

București. — Guvernul a hotărât liber exportul petrolului ori unde și fără compensații. Dreptul exportului îl au numai producătorii.

Cenzurat: Alex. T. Stamatiad.

Teatru, Muzică, Cinematografe.

Teatrul APOLLO

In 28, 29, 30 Sept.

Film de atracție

Tragedia din Meyerling

Tragedia din prințul Rudolf de Habsburg și a baronesei Vecsera pe film în 5 acte.

Teatrul URANIA

In 28, 29, 30 Sept.

Atracție Italiană

Din a vieții cupă otrăvită.

Dramă socială în 5 acte.

Prim actor: Fern Andra.

„ARĂDANA“

SOCIETATE COMERCIALĂ ȘI INDUSTRIALĂ PE ACȚIUNI ÎN ARAD.

CONVOCARE.

Direcțiunea societății comerciale și industriale pe acțiuni „ARADANA“ în virtutea §-ului 15 din statute convoacă prin aceasta pe domniile acționari la

adunarea generală extraordinară

care se va ține în 17 Octombrie 1920 et. n. Duminică la orele 10 a. m. în localitățile institutului Arad Bulevardul Regele Ferdinand I. No 24 cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Raportul direcțiunii referitor la sporirea capitalului social și decizia adunării generale extraordinare asupra majorării capitalului social de la 2.500.000 lei la suma de 7.500.000 lei.
  2. În legătură cu aceasta raportul direcțiunii cu privire la cointeresarea cu „BANCA ROMÂNEASCĂ“ prin participarea sa la noua emisiune.
  3. Modificarea §§-ilor 4, 6, 11, 16, 17, 18, 19, 23, 24, 25, 28, 34, 36, 40 și 41 din statutele societății și autorizarea direcțiunii de a mai putea face eventual și alte modificări reclamate de tribunalul din Arad în legătură cu noua emisiune.
  4. Alegerea a doi membri în direcțiune și a unui membru în consiliul de control pe câte un period de 2 ani.
  5. Fixarea mărcilor de prezență pe un period de 3 ani conform §-ului 31 din statute.
  6. Eventuale alte propuneri prezentate direcțiunii în sensul §-ului 21 din statute cu 48 ore înainte de adunare.
- NB. Acei domni acționari cari vor să-și exercite dreptul de votare trebuie să-și anunțe direcțiunii institutului participarea cu 24 ore înainte de a se ține adunarea generală. (§ 10 din statute.)
Arad, din ședința direcțiunii ținută la 21 Septembrie 1920.

Direcțiunea institutului „Arădana“ societate comercială și industrială pe acțiuni în Arad.

Å 1894 - 4

PUBLICAȚIUNE.

Direcțiunea Școlilor Militare face cunoscut că pentru completarea locurilor vacante la Școlile Militare se va ține un al doilea concurs în conformitate cu D. M. No. 339—920 publicată în Monitorul Oficial No. 80 din 11—VIII—920.

Examenul vor avea loc pentru toate armatele în ziua de 25 Septembrie a. c. la București (Școala Militară de Infanterie No. 11 la Iași (Liceul Militar) — și la Sibiu (Școala de Cadeti).

Numărul locurilor vacante sunt următoarele:

Infanterie	535
Artilerie	
Geniu	93
Cavalerie	35
Administrație	131

Sunt admiși în anul I fără concurs:

1. Absolvenții a 6 clase de Liceele Militare și cari au dat examen pentru admitere în clasa 7-a la Liceele Militare și au avut media generală de admitere.
2. Absolvenții a 7 și 8 clase de Liceu sau cu studii echivalente.
3. Absolvenții a 6 clase Liceu sau cu studii echivalente dacă au în cursul superior media generală 7 în ambii ani de studii.
4. Tinerii absolvenți ai anului II-lea al Școlilor de Cadeti din fostele Monarhii Austro-Ungare și Rusia.

Cu concurs:

1. Absolvenții a 6 clase de Liceu (pentru secția de administrație numai la sau școli echivalente, chiar dacă sunt sub drapel.

Pentru Geniu se primesc numai cei cu studii reale, trecând examen aparte.

Actele prevăzute la art. V. din D. M. vor fi înaintate până la data începerii examenului la București (Școala Militară de Infanterie No. 11) la Sibiu (Școala Militară Infanterie No. 2) și la Iași (Liceul Militar) potrivit locului unde candidatul dorește să depună examen.

Se admit tineri și sub rezerva completării actelor până la data cursurilor școlare.

Candidații vor prezenta în locul certificatului de studii, adeverințe de la Liceul unde a urmat, cum că au absolvit clasa VI-a.

Pentru conformitate:

Căpitan D. Chirescu.

Di 1891—3.

DE VÂNZARE

o casă în colț de stradă cu local de prăvălie și crâșmă precum și aranjamentele necesare. Răfăc tanții să se adreseze la Martin Calea Șaguna 128

Ke 1927—2

Regatul României. — Pretura plasei Miercurea-Ciuc.

CONCURSI

Pentru aprovizionarea locuitorilor lipsiți ai plasei Miercurea Ciuc cu alimente și articole de prima necesitate, publicăm concurs de furnizare, specificat în următoarele:

- 100.000 kg. (10 vagoane) făină fină.
- 150.000 kg. (15 vagoane) făină cal. I.
- 250.000 kg. (25 vagoane) făină cal. II.
- 500.000 kg. (50 vagoane) porumb.
- 29.000 kg. s. ăniță.
- 10.000 kg. untură.
- 10.000 kg. brânză de oaie.
- 30.000 kg. piele de ghiete unsuroasă.
- 30.000 kg. talpă.
- 10.000 kg. perechi opinci.
- 30.000 kg. pachete bumbac.

Doritorii sunt invitați a-și înainta ofertele închise, până la termenul de 10 Octombrie a. c. dovedind cu certificat dela autoritatea competentă, capacitatea materială și morală.

Ofertele închise — vor fi desfăcute în ziua de 12 Octombrie 1920, la 10 ore a. m. în biroul pretoratului plasei Miercurea Ciuc.

Condițiile de concurs sunt afișate în acest birou și se pot vedea în fiecare zi, în orele de lucru.

Miercurea-Ciuc, 1 Sept. 1920.

TIBERIU OPREA,
pretor.

Pe 1898 - 1

CERE OFERTE!

Pentru furnizarea la:

- 23 vagoane grâu cal. I.
- 15 vagoane cartofi uscați aleși dispensați de pământ.
- 1 vagon fasole nouă cal. I.
- 7000 clgr. ovăs cal. I.
- 3000 clgr. brânză din Secuime.
- 1000 clgr. mere de iarnă cal. I. culese cu mâna.

Susnumiții articli la gara proxima încărcăți mai departe — așa la gara proxima, precum și la gara Cluj furnizați. Ofertele și le pot înainta atât producători cât și comercianți prezentând mostra, — cu obligațiune până în 15 Octombrie a. c. depunând 10% vadium din prețurile oferite la Economat. Di 1902 2

Direcțiunea Clinicilor Universitare Cluj.

BANCA ROMÂNEASCĂ SUCURSALA ARAD ANGAJEAZĂ:

FUNCȚIONARI absolvenți a școlilor comerciale. o
DACTILOGRAFA ȘI OM DE SERVICIU .:

Ofertele se primesc la sediul societății „ARADANA“ Bulev. Regele Ferdinand I. Nr. 24, dela orele 10—12 a. m.

Ba 1903—1

VESTI din AMERICA

atragem atențiunea fraților români, că am înființat pe lângă Biblioteca noastră și un birou special de informațiuni pentru toți acei cari au neamuri aci și nu primesc vesti dela ei. Trimiteți nouă adresa, cea veche pe care o aveți împreună cu suma de Lei 5— pentru poșta și noi vă vom căuta și afla neamurile Dv.

Adresați toate scrisorile pe adresa:

BIBLIOTECA POPORULUI ROMÂN,
54 East 4 th Street New-York.

Su 1916—3

Se deschide concurs pentru postul de

DIRECTOR EXECUTIV

la Banca pentru industrie și comerț „Sentinela“ din Oradea-Mare. Condițiile sunt a se comunica cu certificatele de serviciu, urgent.

Banca Sentinela Oradea-Mare.

Ba 1908—3

„BIHOREANA“ institut de credit și economii societate pe acții în Oradea Mare caută doi

funcționari

absolvenți de școli comerciale, cu praxă de bancă și o

BI 1914—3

dactilografă

cu praxă bună în limba română și maghiară. Reflectanții să-și înainteze rugărilor împreună cu documentele în copii autentice subsemnatei direcțiuni, cel mult până la 15 Octombrie a. c. arătând totodată și pretențiunile de salariu. Cei aleși după un an de probă vor fi definitivati și trecuți la fondul de pensii al institutului. Cei cu cunoștințe de limbi vor fi preferați. „BIHOREANA“ institut de credit și economii societate pe acții în Oradea Mare.